

IPC S.

1567

1567

271a

oo
Constat 3. M. in S. Hütten,
zu Letza q. veltzi a. 1700.
oo

6
XVII, 284.

6

MONOMACHIA,
Mariti & Vxoris.

DOCENS QVORVNDAM
maritorum nimis mise-
ram lenitatem.

Authore Carolo Niue-
lio Tornacensi.

Anno salutis M. D. LIX.

MOMOMAMOM

MOMOMOMOM

MOMOMOMOM

MOMOMOMOM

MOMOMOMOM

MOMOMOMOM

MOMOMOMOM

MOMOMOMOM

ORNATISSI-
MO ET INTEGER-
RIMO VIRO, D. PRI-
mo Lacunario, Cæs. Maiest. à sacris
& Eleemosynis, Præposito Ingln-
heimensi & c. collegæ chariss. Ia-
cob. Noguerras Decanus
Viennens. Ferdin.
Cæs. à sacris
S. P. D.

QVOD IVBES,
Prime integerri-
me, vt ad te per-
scribam, quid sen-
tiam de eo Poëmate, quod nu-
per ad me misisti, illud scias ve-
lim, mihi ingenium, industri-
A   am &

am & eruditionem illius ado-
lescentis summoperè probari.
Quare pro veteri nostra ami-
citia te hortor & moneo, vt
quæ tua est humanitas, & au-
thorem iuues, & opus in vul-
gus emittendum cures. Ita .n.
fiet, vt multorum ingenia ex-
cites, & adolescentum studia
recrees, tibiq; immortalẽ
gloriam compares. Vale opti-
me Prime, & quo me amore
hactenus profecutus es, in po-
sterum complectere. Vale
foelix. 4. Aprilis, An-
no &c. 59.

Primus

PRIMVS LACV-
NARIVS, IACOBO
FERRVGINO LVDI.

moderatori oppidi
Ciliae. S. D.

CVM ANIMO
subinde uoluerem meo,
cui potissimū hunc Mo-
nomachiae Dialogū mi-
hi ab amico minime uulgari, nuper obla-
tum & dedicatum, typis excudi curarem,
uenit mihi in mentem Ferruginu meus
Cilianæ scholæ praefectus, qui, ut est uir
integritate morum praeditus, ita etiam in
omnium ferè Authorum lectione egregie
uersatus, & insignis formandæ iuuentu-

A 3 tis ar-

tis artifex & moderator. Quare te per
vinculum amicitiae nostrae, & communia
pietatis, religionisq; studia rogatum ha-
beo, ut hunc Dialogum pro tuis discipu-
lis instituendis læta suscipias fronte. Sic
aut illos informes, ut ingenia excolentes
sua, specimen studiorū suorū doctis ali-
quando exhibeant uiris: illos oblectent,
& interim sibiipsis hac ratione alacri-
tatem, facultatemq; seria proloquendi, et
gloriam minime poenitendam comparent:
quod & mihi tam gratum, quàm quod ma-
ximè, & nomine tuo dignissimum
fuerit. Bene Vale. Augusta
8. Aprilis. Anno
M.D.LIX.

Ad

AD REVEREN-
DVM DOMINVM
PRIMVM LACVNARI-
um, Celeianum, Serenissimi Princi-
pis ac Domini, D. Ferdinandi Ro.
Imp. Eleemosynarium, & Sacella-
num dignissimum Dominum
suum obseruandissi-
mum, S. P. D.

Dic mea Musa tuos quæ frangit inertia sensus?
Vt sine prætereat carmine tota dies.
Segnia sic torpens & inutilis usq; sequeris
Otia? sic tempus desidiosa teres?
Sic ne ego te patiar semper marcescere inertè
Segnitie? tineas nunc aluisse sat est?
Surge age, festina, ne quondam accepta senescat
Gratia, nunc Primi est hinc adeunda domus.
Muneris ingratus ne sim mea Musa recepti,
Desidia uidear nec reus esse sibi.
Vrbs est Boiorum terris contermina, cuius
Fluctibus Alpinis irrigat arua Lycus.

A 4 Vrbs

Vrbs inquam celebris, toti notissima mundo,
Quæ Duce ab Augusto nomen adepta gerit.
In cuius medio Primi constructa superbit
Hoc Domino insigni nobilitata domus.
Hanc pete, ne dubites, Chyrrhæis namq; Deabus
Limen & Aonijs uatibus usq; patet,
Vtq; ingressa suæ fueris penetralia Sella,
His primum uerbis (sed reuerenter) adi.
Pyeridum decus, & uirtutum gloria Salue,
Doctrina superans nobilitate genus.
Carolus eternum tibi deseruire paratus,
Si queat & meritis gratiam habere tuis.
Quem tua sincero dignata fauore tueri
Est pietas, dubijs & dare rebus opem.
Me iubet hosce tibi donare in carmine lusus,
Cecropio non sint tincta lepore licet.
Munus id exiguum est, sed quale sit accipe leta
Fronte, nec ingratus sit labor iste tibi.
Nostraq; faulrici percurrito Carmina fronte.
Commoda si quando tempora nactus eris,
Viribus enitar summis aliquando uicissim,
Vt tibi se gratum Carolus exhibeat:
Viue Sybillinos fati felicitibus annos,
Et studijs semper perge fauere: Vale.

E. V. addictissimus,

Carolus Niuelius,
Tornacens.

PERSONARVM
NOMINA.

Morio.

Henno, Maritus Beatricis.

Musopolus Philosophus.

Beatrix.

Syraucina.

PROLOGVS,
Continens actiunculæ Argu-
mentum, quem agit
MORIO.

HEus heus precor tacete uos, ego ut loquar,
Qua gratiâ huc profluerim, de scenico.
Et apparatus uerba traham in compendium,
Conducta uobis lingua nostra uti iam siet.
Vestros uicissim oculos nobis conduximus,
Vestras & aures insuper, proinde uos
Tacere, nos contra loqui pulchrè expedit,
Namq; haud grauatè fecerimus uobis uiris
Ridendi copiam, si nullæ huic choro
Mulierculæ intererunt, facetijs leuibus,
Aut si actio frigere uobis forstian

A S Vides

Videbitur, subdormitare fas erit,
Mensamq; ad hanc uigilante naso stertere,
Nos cæterum speramus atq; optamus sedulo,
Ut incalescat acrimonia fabule,
Primum minis, deinde pugnis, fustibus,
Loris, & id genus saluatorijs
Modis, Maritus namq; coniugis sue.
De moribus præfectoribus uolet
Iam nunc quiritari, atq; ea causa nihil
Non experiri, Phreneticum malum
Quo mitiget;
Adortus atq; Philosophum, multijuga
Sanè eruditione qui occaluerat, &
Rerum magistra usq; experientia, didicit
Verbis & herbis, & lapillis insuper,
Coeleste numen indidisse semina
Virtutis; unde Pharmacorum copia,
Malagmatum, & Collyriorum promitur;
Reuersus ipse, primum uerbis lenibus,
Deinde tentat iusculis, uxoriæ
Bilis metallum ad mitiorem inflectere
Et institutionem & ordinem. Interim
Quando illa ne pilo quidem modestior
Euadit, at morosior, se conferens
Ad ultimum demum maritus anchoram,
Os, humeros, latera, cautè dura confricat,

Plagisq;

Plagisq; mansuetiorem reddit is
Phrygem, Quid hic Ciconias exacuitis?
Quod argumento nixa perplexabili
Parum sit habitura fabula hæc fidei?
Mendacis haud est Græcia de follibus,
Sed de latinis moletrinis eruta,
Scimus profecto maiora opera precia uos
Grauioribus subinde ac rebus serijs
Posse efficere, Sed interim laxandus est
Honestæ animus remissione scholasticus,
Satis superq; authori erit foetum suum
Cum uos benignè suscepisse sentiet,
Si uos sapitis, uobis prospicite, recta enim
Me conferam in Gynecium, quo Bachides
Plenis bacchaturas buccis huc euocem,
Pugnacibus fauete uos pugnaciter,
Nostro gregi clementer atq; faustiter.

FINIS PROLOGI.

Beatrix incipit.

Experta tandem sentio, quas coniuges
Utrò maritis subijuge molestias
Sibi attrahant:

St

Sic pro nubæ uisum est Iunoni, cui placet
Formas & animos impares sub iuga aeneas
Permista saeuo cum ioco committere,
Plerisq; successit ea res faeliciter,
Verum (quod est haud illepedo Prouerbio
Tritum) securos non fert semper fluuius,
Nunc quando quæ sunt facta abire non queunt
Infecta, & ora coniugali præbita
Nobis capistro urgent ineluctabilem
Necessitatem, destituta Aquilonibus
Me conferam ad remos, necessitatem acri
Virtuti nunc cogens subauxillarier.
Nec me fugit quòd finis operas mutuas
Partitione noctæ honesta ac utili,
Mariti enim foris parant, nos parta domi
Seruamus, & producimus hanc industriam
Domesticos intra parietes, limine
Tenus, quid ergo mirum erit si menstruum
Sit mutuum Imperium uel Hebdomadicum?

Syra.

Oratio est honesta Beatrix, ut quando
Communis est proles, thorus, cibus, penus,
Commune sit nobis magisterium quoq;
Vam more multi isto uirorum atq; exemplo
Niuunt hodie, ædepol quibuscum censeas

Dum

Dum posse uitam effingere ad certum scopum,
Hi protinus magistratum omnem uendicant,
Quod si reclamitent, & equo iure cum
Seuis maritis coniuges desiderent
Decernere, & peccauerint uel Syllabam,
Tam maculosum fiet corium quam pallium
Nutricis, beccine est bella illa concordiae
Et corporum coniunctio atq; mentium?

Beatrix.

Fateor, sed ista parcius tamen uiris
Sunt obijcienda: quos Deus primos uoluit
Artificis esse Plasma dextrae fictile,
Et uir quidem (si credimus Paulo) Dei
Ipsissima est imago, & splendens gloria.

Syra.

Quid tu mihi Paulum cui, si sint decem
Linguae tibi, mutam esse prorsus addecet,
Nobis ubiq; Paulus ora consuit:
Et Grammaticorum uulgus interim, non
Aspergat acri lota aceto scommata,
Argutis contendit hinc esse Etymon
Nostrae eruendum dictionis, ut mulier
Ceu mollis aer nuncupari debeat,
Atq; haec acuta plane interpretatio

Cono

Consauciat famam, Per ecastor nisi
Prouiderimus nobis, apud uiros erit
Plusquam tyrannica seruienda seruitus.

Beatrix.

Porro priusquam in hanc palastram penetrem,
Si res erit leuior, maritum iurgio
Excipiam, ut haud me sentiat mutam, secus
Certum est colis pro lanceis ac fustibus
Vti: quis enim, iuxta uetus prouerbium,
Nescit malo nodo petendum esse improbum
Cuneumque molestiam insuper molestia,
Clauumque clauo extrusero, ac nuper quidem
Exorsa tela haec non male est omnino mihi,
Domum is rediens nomen ferè mutat mihi,
Nam pro Beatrice, iurgatricem ausus est
Vocare.

Syra.

Tunc hic comprimebas lingulam?
Ne gry quidem demurmurans?

Beatrix.

Proh Iuppiter,
Ne illi hercle haud longè erat os ab infortunio,
Ita denti frangibula haec meis in manibus

Adgen

Adgestiebant, Ipse aliorum contulit
Pedes, procellæ ut cederet, nèue octipedem
Exuscitans, crabrones uel laceßeret,
Vel stridulam Cicadam ala corriperet,
Atq; hæc quidem nostræ Prothasis est fabulæ.

Henno maritus Beatricis.

Heu quàm uolente malè sum natus Genio,
Nam mortuus pluris precist, quàm ego ipse sum,
Cui tam probè cum coniuge conuenit mea,
Quàm cum lupis ignis solet, quàm sedulo
Compertus ipse sum tam refractariam
Ut nil supra, detrectat obsequium, meam
Conuellit ubiq; calcibus sententiam
Fugisq; sed nunc frustra ego hæc quid persequor?
Mea est abusa lenitate: qui fui
Recrastinator usq; adeò, ut in me locum
Prouerbialis Accessæi Luna habeat,
Nam comperendinatio spectauerit
Quorsum mea: haud uideo ut uelim tamen,
Nisi quod incrudescentem usq; ad uerbera
Acerbius rixam experior prudens sciens,
Nam flamma fumo proxima est, proinde ego
Nunc omnibus remoris postpositis, statui
Virum eruditum & absolutum Philosophum
Adire, cuius in sinum tuto queam

Effuna

Effundere omnem animi mei sententiam,
Consultius puto futurum sic quidem,
Quam compitis sinam omnibus dispalescere
Domesticis quod erat claudendum finibus:
Sed eccum cuius hic ego causa substiti,
Salve perite iuris & legum sciens,
Atq; eruditionis omnis antistes.

Musopolus Philosophus.

Saluum aduenire ac sospitem te est uolu
Sed est medullas quod tibi mordacibus
Distorqueat curis: & huius ergo ades:

Henno.

Videre mihi ipsam uel Sybillam in pectore,
Vel Delphica omnino gestare oracula.

Musopolus.

Quis scrupulus te malè habet: mox explica.

Henno.

Mihi ducta nuper uxor est.

Musopolus.

Hoc est tibi
Commune cum multis.

Hen:

Hen. Parumq; conuenit
Cum coniuge admodum molesta.

Musopolus.

Tu caue
Solutionem comminiscare interim, aut
Diuortium, Clavis adamantinis tuæ
Es alligatus uxori.

Henno.

Turbas ciet,
Rixatur ad rauim usq; sedulo; facit
Ex arbitrato cuncta proprio; nihil
Authoritatis mihi reliquum nostris facit
In ædibus.

Musopolus.

Ferenda sunt leuiuscula hæc,
Olim immedicabilibus dissidijs, ultimum
Vetusta lex permiserat perfugium
Diuortium: nunc exoleuit funditus.

Henno.

Vtriq; uictum quærito, quàm maxima
Possum fide atq; industria complutus &
Aduſtus ut domum reuertor, uile uix

B

Holus

Molusculum in gabatis calet pultarijs.
Longum tibi bone uir sit expectare, dum
Comœdiæ huius expediam Catastrophen.

Musopolus.

Fortasse duxisti imparem etate.

Henno.

At uero

Triduum non interest, etatis uter fiet

Maior:

Musopolus.

Bene est, nam istud putant quoq; haud minimum

Ad optime constabiliendas nuptias

Habere ponderis.

Henno.

Dolet mihi insuper

Effrene quod os morsificationibus

Me lancinat, cum toto affinium genere,

Musopolus.

Si coniugis te pulsat morsificatio

Edentula atq; euanda, fac cogites,

Nil pertinere plus ad te, quàm Culices

Minus

Minutulos, omnino Elephantum ad indicium.

Henno.

Ita me dii ament, Lycurgus ut mihi quidem
Videtur posset huc ad nequitiam adducier.

Musopolus.

Sed non decet uel nobilem atq; ingenuum
Virum, uideri mobilem, qui pristino
Virtutis exturbarier possit gradu,
Leuis ut procella turbine, ad hac uirtus cum omnibus
Tum maximo, uel maxime inconstantia
Est turpitudini.

Henno.

Sed nodus hic non est loco hoc primarius,
Musop. Proinde nobis aurium operam dato,
Curato uterq; notus alteri ut probè
Siet, priusquam mutua inter uos modo
Disiliat beneuolentia, haud enim facile
Sarcitur orta uel semel contentio,
Si res atrocia ad conuicia maxime
Processerit.

Henno.

Tantum precor me ut adiuues,

B

2

Potifin

Potissimum ut medear cerebro uxorio.

Musopolus.

Ex uniuerso disciplinarum sinu,
Et literarum myropolijs, sacrum
Hoc axioma & inuiolabile eruunt
Mysteriorum naturæ didascali,
Verbis disertis, proximè herbis succiduis,
Postremò inesse uim entheam baculis quoq;
Quare ualebis facturus periculum,
Istis gradatim num queas rationibus,
Præfractius rubo arido refringere
Uxoris ingenium, memor quod dictitant,
Deliberare utilia mora tutissima est.

Henno.

Sat est: habebo gratiam tuis bone
Vir consilijs, si quid profecero quidem.

Henno idem solus.

Res in uado est, industriam si nunc meam
Sartam probè & tectam ut decet curauero.
Sed quid ego? cur me excrucio? cur me macero?
Domi salus uel ipsa suppetit mihi,
Sperat quidem animus, quo eueniat, dijs in manu est,
Mellitioribus primum sermonibus

Demul-

Demulsero, atq; hinc aucupabor gratiam,
Si littus hic arauero:
Descendam ad hortenses dein suppetias,
Que sospitati cunq; herba putabitur
Conferre coniugis, scitulè parabitur,
Quod si refragari uolet conatibus,
Asserrimis humeros fricabo cautibus,
Pugnis pepercero, neq; tam est frictum cicer,
Quam frictam ego reddam eius ad uiuum cutem,
Multis meditatus hæc modis adibo eam,
Deus nos respiciet aliquis. Salue meum
Decus, meumq; corculum, salue anime mi.

Beatrix.

Portenta quæ uerborum in audio noua?

Henno.

Ex omnibus puellis quas Prouincia hæc
Ferax alit, tenes ut te delegerim
Sponsam mihi?

Beatrix.

Hic inceptat ecce fabulam.

Henno.

Ad hæc amabilis isthæc morum gratia,

B

3

Deside-

Desiderata in formis selectissimis,
Sic te insinuauerat mihi, ut labra ab labris
Auferre dispuderet, ita uadatum me
Amore, uinctumq; attinebas optimo.

Beatrix.

Viscus merus tua haec blanditia est uerbero,
Putas lepore & lenocinio linguae,
Me posse pertrahi ad tuos mores, scelus.

Henno.

Quid o scelus? maritus anne sum tuus?
Certemus obsequijs, ciuilitateq;
Morum, quo uterq; praueuiamus alterum, fide,
Humanitate, & amore haud temporario,
Quibus uelimus nolimus tectum & torus
Communis est.

Beatrix.

Quid tu mihi consomnias
Iam de fide? quasi meam castè parum
Pudicitiam seruauerim: quasi tibi
Verni cuculi scomma queat aspergier,
Vix comprimor quin inuolem tibi in oculos,

Henno.

Nil

Nil suspicor minus, sed ô coniunx.

Beatrix.

**Quid ô
Coniunx, quasi tu huius indigeas coniugis.**

Henno.

Licet ne paucas?

Beatrix.

**Quiduis cupio, dumne
Tuis inescari aucupijs comperiar.**

Henno.

Dicam attamen sine.

Beatrix.

Dic age nunc sino.

Henno.

**Meus
Crede omnis huc spectat labor, quo te queam
Consortio sed mitiori assuescere,
Quasi incitabulum forem, atq; ipsa non**

B 4

Graduat

Gravate adimitareis, explendescere
Interpolatura noua tuum ingenium
Profecto aggauderemus opere maximo.

Beatrix.

Tibi impera, aut si non potes, per me quidem
Quiritium adscribare legionibus,
Vbi Imperator constituare bellicus.

Henno.

Proh Iuppiter quod nam malum domi meae,
Quae coniugalis perniciēs in adibus,
Quicquid loquor, furens nihilo pluris facit,
Quam si ad sepulchrum mortuo dicam Iocum.
Hac neutiquam succedit, est alia mihi
Via tentandum, proximus est herbis locus,
Vt scita Philosophi exequar, uel syllabis
Tenus, Mea uxor forsitan dolet tibi
Tuum cerebrum diminutum uiribus?
Ibo teram si tu sinas holuscula,
Hoc uere uere uiuida & uigentia.
Et succulenta, En Helleborum, mentis tuae
Vitijs leuandis & capitis perutile.

Beatrix.

Satin sanus?

Henno.

Henno.

*Nullum officium in me claudier
Sinam, salutem comparo ex mea tuam.*

Beatrix.

*Que te mala crux exagitat tenebrio?
Obtundas, imponas uerbis finem tuis,
Si uertici uis esse consultum tuo.*

Henno.

*Pergin molesta semper aduersarier?
Semperne uiperam fouebo in hoc sinus
Que coniugalis perniciēs in ædibus?
Porro ultima esto iacta nunc mihi alea,
Adeste clara queso terræ munera,
Satis superq; feriatī estis baculi
Mei.*

*Vt fœda uos fuscavit hætenus scabies,
Splendore, faxo explendescatis ut nouo.
Heus uxor appara ocīus conuiuium,
Luceſcat ignis cum primis in ædibus,
Inſterne menſam dapſilem, nobis cutis
Curanda cum bellis aliquot homunculis.*

Beatrix.

B

Homunc

Homunculos conuiuio excipis, nec habes

Murem unde pascas?

Henno.

Ocyus non promoues?

Beatrix.

Nihil minus.

Henno.

Quid ita?

Beatrix.

Quia non libet.

Henno.

Faxo

Libeat: Veteratrix antiquum obtines tuum?

Sed leniter qui scuiunt sapiunt magis,

Demens tum tergi id facis fiducia?

Furor fit laesa sepius patientia,

Prainde non prius quie uero, quam tuum

Tergum subijciam culcitram uibicibus,

Nunc accipe, accipe infortunium, accipe,

Tibi oris haecenus fuit satis, mihi

Cordis parum, sed hoc superest mihi consili,

Poste

Posthac manu nolo crepent male tibi.

Beatrix.

*Maſtare nunc me deſine infortunio,
Marite, quiduis impera, iam pareo.*

Henno.

*Viſcus merus tua hæc blanditia eſt, & labris
Tenuſ natant profuſa uerba ſcilicet.*

Beatrix.

*Tantummodo plagis iſtis finem face,
Nec amplius malaciſſare pergito,
Ita quaſi incudem cutem tundis meam.*

Henno.

Malo nodo petendus eſt cuneus malus.

Beatrix.

*Marite quaſo omitte hanc Comœdiam,
Nunc induam perſonam aliam, quæ me hætenus,
Quæ te nec nouerim, uidebis alteram
Poſthac uiciſſitudinem, tantummodo
Fugacibus commiſſa uentis tradito,
Faciam Marite officiũ quo probes meum,
Nunc gratulor ſanè mihi cui contigit*

Tali

Tali marito nubere, ut quæ proxima
Eram periculo futura perdita
Ni contudisses improbam ferociam,
Nunc basium redintegratis symbolon
Marite amoris imprime his genis, Quoad
Sole hoc fruar uolubili, nihil fuerit
Tam uile, quod non alacris obiuero ac libens.

Henno.

De me omnia polliceor tibi uxor, si tu eo
Persistas animo, proinde quicquid est
Connubialis beneuolentiæ illitum,
Offensione, lite, uel aegritudine,
Ex integro resarciemus ilicet,
Nunc adhibitis fautoribus concordie,
Charistiam pro more comparabimus,
Interq; Mensæ sacra & animos hilares,
Deæ Viriplacæ affatim litabimus.

MORIO

MORIO concludit.

Monomachiae finis hic imponitur,
Iocisq; nostris, nam placato Coniuge,
Pactoque dura foedere cum foemina,
Nihil super uidemus esse consili,
Quam Genio diem ut dicemus Principi,
Bacchoq; plena proluamus guttura,
Sed quis sequatur hos breues fructus iocos
Latere non uos auditores uolumus,
Cum temporis requirat illud ratio.
Ergo mala negocium cum coniuge
(A qua supremus nos custodiat Parens)
Si quis habebit, hanc sequatur regulam.
Verbis adire primum norit lenibus,
Minis deinde, si nec hic profecerit,
Operamq; forte perdere uidebitur,
Baculis lorisq; tunc salutet Viperam.
Pellemq; duris bene fricet cautibus.
Malo nodo Cuneumq; malum petere
Non dubitet, Clauumq; clauo pellere.
Haec sunt quae cunctis longe praestant Pharmaca,
Quod superest Spectatores clarissimi,
Oramus uos, & obsecramus sedulo
Ut si quid actum forsitan est perperam
Placato nobis condonetis pectore,
Actusq; nostros hoc loco dignemini,

Vt in

Vt inter sacra Musarum poni queat.
Quo iure plus sibi author gratiæ arroget,
Inter Latinos qui lutores, infimi
Assessor est subsellij, quiq; ultimus
Scriptorum ad hanc classsem paulatim nauigat.
Sed his iocis datum satis est temporis
Linguis fauete, & si meremur plaudite.

FINIS.

AD

AD MERCVRIVM.

DE REVEREN-
DO D. PRIMO LA-
CVNARIO, INVICTISS.

Ro. Imp. Eleemosynario & Sa-
cellano digniss. D. meo
obseruandissimo.

A V T O R E

Carolo Niuelio Tornaceñ.

Quo properas facunde Nepos Atlantis? in aedes
Principis Aonidum, quem sacra turba colit.
Cur modo fers Cytharam? curserta haec laureas certe
Digna Palatino munera Vate geris.
Hec mittit Diuum consensu Iuppiter illi,
In quo uirtutum gloria summa nitet.
Ede precor nomen, si fas est scire, uocatur
Primus Apollinei Duxq; Paterq; chori.
Ille Poëtarum qui dat tot munera turbæ?
Quo summus gaudet induperator? is est.
Me sequere, illius cernes in sede canentes
Istaq; gratanter dicere uerba Deas.
Viuat in æternum Primus per secula uiuat,
Nam Musas firmo pectore semper amat.

AD

AD EVNDEM D.
PRIMUM. DE MOR-
TE CAROLI V. MA-
ximi. Rom. Imp. Hispa-
niacq; Regis.

Eodem Authore Carolo
Niuelio.

AD MORTEM.

TE quibus aggrediar uerbis Mors inuida? firmum
Et constans mundo qua nihil esse finis,
Dira mihi innocua mortalis uelle precari
Abstine, legi Dei qui tenet astra regor,
Aequa ego sum dicis? sed qua ratione Calorem
Vita extinxisti Caesaris? Imperium
Rektoris fuit hoc Diuorum, eiusq; uoluntas,
Heu mundi lumen Carolus ergo iacet?
Quem modo prosequitur lachrymis Europa peremptum,
Affrica quemq; acti uicta dolore gemit?
Non haec culpa mea est uestri fuit illa Parentis
Prima lues? fateor nosq; manere necem.
Cur igitur misera priuatus ualle malorum
Defletur? pietas cogit amorq; iubet.

Non

Non iam sunt illi luctus suspiria curæ,
Commoda fallacis ridet & orbis opes:
Affrica & Europa exultent adscriptus Olympo est,
Nec rursus imperij sceptrum tenere uolet.

AD EVNDEM.

DE CAROLO
ARCHIDUCE
Austriæ, Duce Bur-
gundiæ, &c.

CAROLE qui patruum merito cognomine gaudes,
Ad tua foelici tempora perge gradu.
Resq; tibi ut fausto possint procedere cursu
Optamus, patruo sis similisq; tuo.
Laudibus hinc partis cum totum impleueris Orbem
Virtutis dederis signaq; magna tuæ.
Spiritus è fragili soluetur corpore mortis,
Carolus & placida pace fruetur, AMEN.

C ORATIO

ORATIO IONAE:
TV MVLT VARIO
CARMINE REDDITA
in gratiam Reuerendi Viri D. Pri-
mi Lacunarij Rom. Cæs. Ma-
iest. &c. Eleemosinarij, à
Iohanne Puchlero
Ratisbonensi.

Prompta percepit gemebundus aure precatus,
Rector, ut accedo uoce rogante, poli.
In rapido nigri clamabam uentre Barathri
Mites in uentos nec finis ire preces.
Viuum Fluctisoni corpus maris unda retorset,
Suppressum tremuit fluctibus usq; caput
Lumina credebam nostris tua clausa querelis,
Ate, dum mentem, postulo, moestus, opem.
Cor fuit in dubio uagus error pectora mansit,
Viuus num possem templa subire tua.
Namq; meam fluctus circumdedit undiq; uitam,
Artus concussit puppis & alta meos.
Rursus at è medijs ducis me fluctibus undæ,
In cœlis regnas qui sine fine **DEVS**.

vt

V t uaga mutatum tenuit mutatio pectus,
S ollicita Dominum pergo rogare prece.
V t q; meo tristem prompsi de pectore fletum,
I ram non ficta mitigo uoce tuam.
V erum pro tanto quidnam tibi munere soluam?
A ut laudes recinam qua ratione tuas?
T ollam rite tuum sanctum super aethera nomen
Perpetuoq; preces ad tua templa feram.

C 2 SIMON

SIMON AGRICOLA
SVO REVERENDO
Domino Primo Lacu-
nario, S. P. D.

MOS erat antiquis toto memorabilis ævo.
Romanisq; fuit ciuibus usq; frequens,
Veloce quoties cœpit reuocare Calendas
IANVS, qui gemina lumina fronte gerit.
Munere quod fidus donaret amicus amicum,
Quod certum certi pignus amoris erat.
Ergo Meccenas sanctarum fama sororum,
Meccenas studij, portus, & aura mei.
Ipse ego sim charos licet ultimus inter amicos,
Quos tibi Theseo iunxit amore fides.
Vtq; tuo uideas quantum studeamq; uelimq;
Nomine, per Musas certior esse potes.
Exemplo ueterum præstantia dona uirorum
Si possem tantum talia ferre, darem.
Sed **D**E A, quæ nimium uultu me terret iniquo,
Impedit, ac memorem non sinit esse tui,
Mittimus interea chartacea munera dono,
Munera quæ mihi sunt diuite prompta penur.
Quæ rogo sint animo memori gratoq; recepta,
Neue tibi quicquam displicuisse uelint.

Namq;

A
Namq; tuo donat mea mens animusq; favori,
Quo nihil hoc nobis dulcius esse potest.
Corpus & ingenij uires animiq; uigorem,
Quicquid & est Vatis dedicat omne tibi:
Adde quod est, supplex & prona mente precatur,
Qui caret extremo principioq; DEVM.
Annus ut hic foelix foeliciter usq; recurrat,
Et tribuat uitæ mollia fata tuæ.
Saluus & ut peragas longæuæ tempora uitæ
Ex hoc in longos tempora longa dies:
Quid memorabilius? uel quid præstantius unquam?
Vtile quidûe magis maximus orbis habet?
Quàm longæ quibus usus adest habuisse senectæ
Qui Publica curant pro grauitate uiros
Illis transacti spaciosi temporis ætas,
Et sapere & multis consuluisse dedit.
Sit satis atq; nouo uiuas benè saluus in anno
Cunctaq; pro uoto stentq; cadantq; tuo.

DILINGÆ

Ex officina Typographica
Sebaldi Mayer.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

DILLINGE

Ex officina Typographica
Schuldi Mayer

9/19 3442a

ULB Halle

3

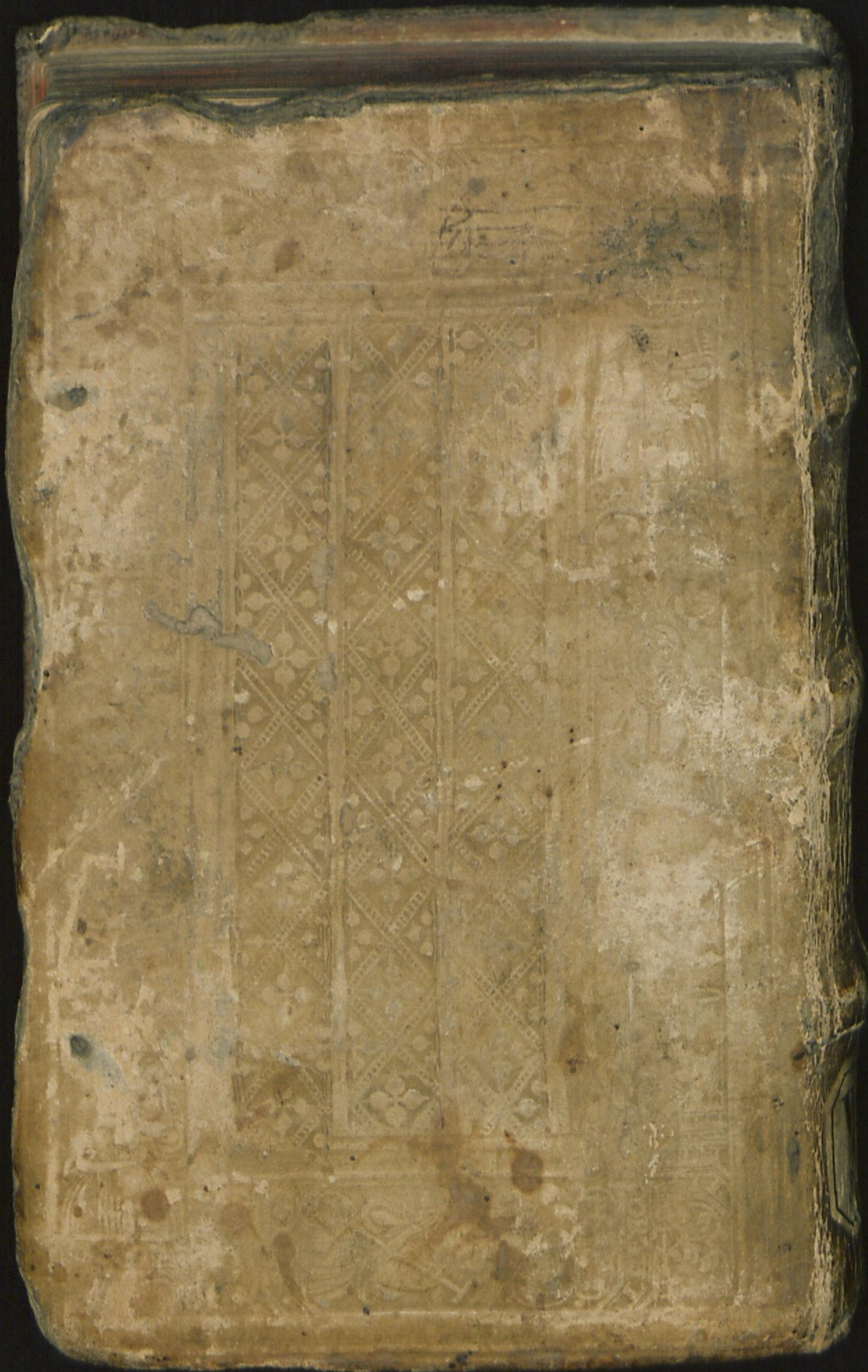
004 771 036

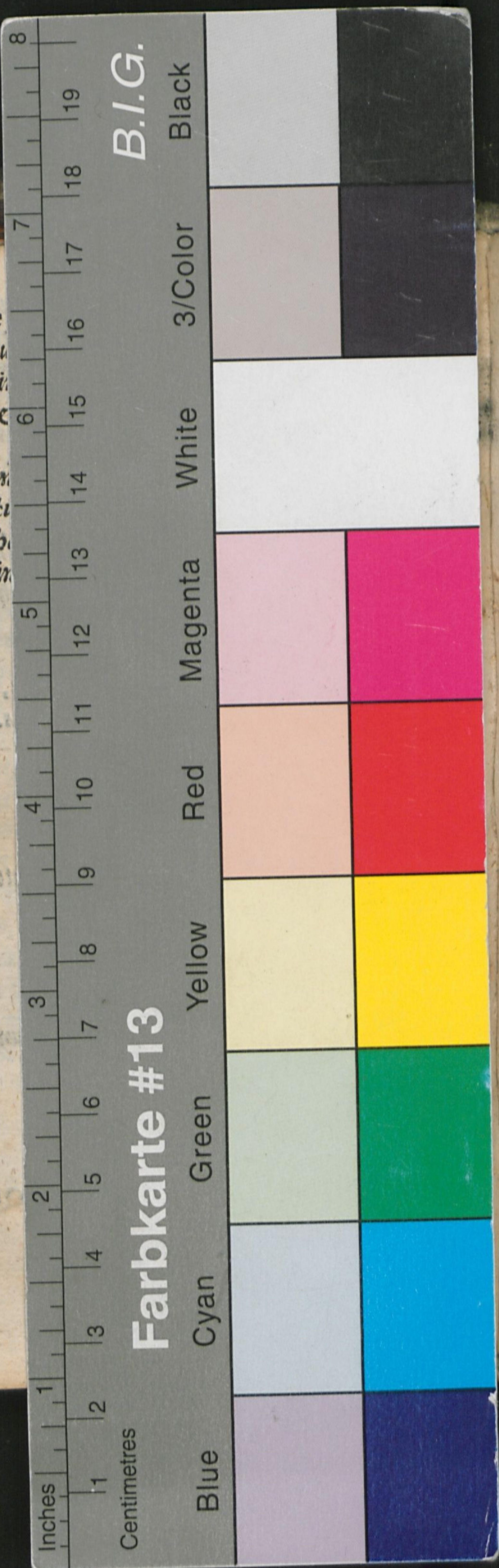

f

SB.

HC

6

MONOMACHIA,
Mariti & Vxoris.

DOCENS QVORVNDAM
maritorum nimis mise-
ram lenitatem.

Authore Carolo Niue-
lio Tornacensi.

Anno salutis M. D. LIX.